

Haur eta Gazte literatura

Amattoaren uzta
Mayi Ariztia

Ilustrazioak: Maite Gurrutxaga.
Egokitzaila: Patxi Zubizarreta.
Alberdania, Erein, Igela, 2012.

Iragana gerorako

1934AN ARGITARATU ZITUEN Mayi Ariztia saratarak herri ipuinak biltzen dituen liburu hau. Aitzin-solasean ageri zen bezala, Josepe Amorena izeneko “lauetan hogeita bi urteko xahar maite” batengandik jaso zituen ipuin gehienak, bederatzi zehazki, eta “harritzekoa da zer memoria izaten duten bate-re irakurtzen eta izkiriartzen ez dakiten horiek: liburuetan deusik ezin ikasi, eta beti oroitzen beren aintzinekoengandik aditu dituztenez!”.

Mayi Ariztiak 15 ipuin batu zituen liburuan eta orain, Patxi Zubizarretak egokiturik, berriro goza ditzake irakurleak antzinako istorioak irakurriz, gure arbasoen kontuak ezagutzuz. Are gehiago, liburu honetan Maite Gurrutxagaren irudi ederrek balio erantsia ematen diote berez biziki estimatu eta maite dugun lanari.

Liburuko istorioetan oso estilo eta narrazio ezberdinak aurki ditzake irakurleak, badira arima eta deabruen istorioak (lehenengo ipuinean bertan, *Mutil baten istorioa*, agertuko zaigu Ama Birjina protagonistari laguntzen), herri ipuinen kutsukoak, Axularren arokoak... batzuk ezagunak izango zaizkigu, beste batzuk, berriz, harrigarriak.

Zubizarretak, liburuari eginiko hitzaurrean, honako hau dio: “Egokitze hau sortzailea den bezala suntsitzailea ere bada. Hala geratu da orain (...) ipuinotako zenbait erreferentzia eta aipamen (...)”

zaharkiturik geratu dira, eta desagertu eta horiek beste molde batera ematen ahalegindu naiz, berregokitzen edo, kasu bakar batean, ezabatu ere egin dut”. Hain zuzen, erlijio pisu horren arintzea edo, nabari daiteke *Mutil gaixo baten eta neskatxa baten istorioa* ipuinean, jatorrizkoan, *Mutil gaixo baten eta Birjina Maria neskatxaren istorioa* baitzen.

Edonola ere, aldaketek testua gaurkotu eta irakurketa erraztu egin dute, gaurko irakurleari hurbilduz, eta horrela, antzinako ipuin hauek gureganatzeko aukera paregabea eskainiz. *Amattoaren uzta* honetan, besteak beste, geroago Barandiaranek jasotako istorioen antzekoak aurki ditzakegu (*Arotzaren istorioa* edo *Arttoaren istorioa*), edo Azkueren *Ondo eginak zer merezi daben* ipuinarena, oraingoan, baina arabiar kutsua duelarik.

Sarritan aipatu izan dugu euskal tradizioaren aberastasuna, ahozkotasanak izan duen garrantzia. Horren adibide bat dugu tradiziozko testu eder hauek biltzen dituen liburu hau, baita aukera ederra lehena eta geroa, tradizioa eta modernitatea, gure arbasoak eta haurrak elkartzeko ere. Eta, hau guzti hau, ipuin batean amaieran ageri den bezala, “Eta hala ez bada, hala gerta dadila”. ■

Xabier Etxaniz Erle

txalaparta
www.txalaparta.com